

TRGOVSKA LUBJANA

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Simon Gregorčičevi ulici.
— Dopisi se ne vračajo. — Št. pri čerkovnem zavodu v Ljubljani 11.953.



Naročnina za ozemlje SHS: letno 180 D, za pol leta 90 D, za četrt leta 45 D, mesečno 15 D; za inozemstvo: 210 D. — Plača in toži se v Ljubljani.

LETO VI.

LJUBLJANA, dne 19. julija 1923.

ŠTEV. 83.

Za ukinitvev draginjskega zakona.

Zadnja razprava proti 78 mariborskim špeceristom nas sili, da zopet dvignemo svoj glas proti drakoničnim določilom draginjskega zakona in da najenergičneje zahtevamo ukinitvev te institucije, ki resno ogroža razvoj naše trgovine, industrije in obrtništva. Dovolj in še preveč časa je naša trgovina mirno prenašala trdote tega zakona ter z največjo vztrajnostjo in z naporom vseh vrst skušala paralizirati škodljive posledice, katere je imelo izvajanje teh brezobzirnih določil na razvoj našega gospodarstva v splošnem. Danes, ko je tudi vsakemu, tudi največjemu naivcu na gospodarskem polju jasno, da ni zakon doprinesel niti pičice k stabilizaciji gospodarskih razmer v državi, danes, ko vidi vsakdo, da se na razvoj gospodarstva ne da vplivati s prisilnimi merami, ne moremo več mirno prenašati, da se pod pretežno pobijanje draginje ravna z nami kot z brezpravno rajo, da se nas trumoma tira na obtožno klop, ter nas po celi državi razupije kot krvose in verižnike.

Z obtožbo 78 mariborskih špeceristov, o kateri se je po dvakratni razpravi moralo sodišče prepričati, da je bila neutemeljena, smo dosegli vrhunec preganjanj in tu moramo odločno zahtevati, da se zakon ukine, kajti dovolj je bilo nepotrebne, škodljivega preganjanja in dovolj neutemeljenih pritožb.

Za časa vojne ob splošnem pomankanju življenjskih potrebščin so bile protidraginjske naredbe morda še na mestu, dasi si tudi tedaj resni ljudje niso mogli obetati od teh mer prav nobenih uspehov, danes pa ne pomeni naš takozvani protidraginjski zakon nič drugega nego pesek v oči masi konsumentov. Protidraginjski zakon se je koval v ministrstvu socialne politike v času, ko je bilo tam zaposlenih nebroj komunistov in socialistov, ki so izdajali socialne naredbe po znanem boljševičkem geslu: »Bej buržuja!« Danes živimo pa že v drugih, resnejših razmerah in čas je, da začnemo gledati na razvoj našega gospodarstva skozi druge očali in da se namesto praznega frazarstva in demagoštva lotimo resnega gospodarskega dela. Kdor je le količkaj resneje motril naše gospodarske prilike, temu je bilo že kaj pri izdaji protidraginjskega zakona jasno, da ne bo imel zakon nobenega pozitivnega uspeha in danes je že vsakdo prepričan, da nadaljno izvajanje tega zakona ne samo, da ni v interesu konsumentov, ampak da tudi prav težko ovira vzpostavitev normalnih gospodarskih principov. Medtem ko so v drugih državah prišli že davno do tega spoznanja in so se povsod trudili, da so protigospodarske principe, ki so se vrinili kaj po sklenitvi miru v gospodarsko politiko, odstranili, se pri nas ozdravljenje gospodarskih razmer z eksperimenti vseh vrst uprav onemogočuje ali vsaj resno zavlačuje. Mar je mariborska obložnica doprinesla tudi samo kapljico za pobijanje draginje? Tudi menimo, da bi bilo smešno trditi, da je bil sodnik, ki je kaznoval 62letno, do tedaj še neoporečno branjevko samo radi tega, ker ni imela na enem predmetu izpostavljenih cen, resno prepričan, da s tem pripomore k stabilizaciji naših gospodarskih razmer. Nujno potrebno je že, da začnejo tudi državni organi uvaževati, kako velike važnosti so naša trgovina, industrija in obrt za državno in javno gospodarstvo kot davčni viri in nositelji ogromnih socialnih bremen in da pokažejo vsaj nekaj umevanja za težnje teh stanov.

Vidimo, da se povsod borijo za principe svobode v trgovini, kajti samo široko priznanje in izvajanje načel svobodne trgovine more postaviti naše gospodarstvo na tiste normalne čase. Blaga imamo v izobilju in ni niti najmanjšega povoda za to, da bi s prisilnimi merami hoteli uplivati na naš trg in preprečevati svobodno konkurenco, ki je najboljšo sredstvo za pobijanje draginje in najboljša garancija, da se prodajne cene ne dvignejo nad gospodarsko utemeljeni in dovoljeni nivo.

Protidraginjski zakon sili trgovca k upravnem nendaravni kalkulaciji prodajnih cen, kajti v smislu določil zakona ni dovoljeno, da kalkulira trgovec prodajno ceno na bazi dnevne tržne cene, ki mu omogoča zopetno nabavo blaga. Po teh nekomercialnih principih bi trgovci ne bil v stanu nadomestiti prodano zalogo z novim blagom, zaloga bi se stalno manjšala in slednjič bi moral trgovec ustaviti obrat.

Tudi ni po določilih protidra-

ginjskega zakona trgovcem dovoljeno, da eventualne izgube, ki so pri današnjih nestalnih valutarnih razmerah na dnevnem redu, kompenzirajo z dobički pri drugem opravilu, mogočnost, brez katere si ne moremo predstavljati trajnega vzdrževanja normalnega trgovskega obrata. Poleg vsega tega, ki bi je v obraz najelementarnejšim komercialnim principom, vsebuje zakon še cel niz formalizmov, kakor na primer določitev o označbi cen, ki visijo kakor Damoklejev meč nad glavo trgovca in ki ga izpostavljajo trajni nevarnosti, da mora za malenkosti, ki ne stojijo v upravnem nikakoli zvezi s pobijanjem draginje, na obtoženo klop, kjer se ga radi opustitve neznačnega formalizma obsodi in sodbo razglasi v »Uradnem listu« tako, kakor se ne dela niti pri obsodbi najhujših zločinov.

Iz vseh teh razlogov zahtevamo, da se že ponovno izraženemu postulat naše trgovine, industrije in obrti v polni meri ugotovi in da se protidraginjski zakon kot institucija, ki ogroža razvoj trgovine, industrije in obrti ukine. Apeliramo na vse naše narodne poslance, da sledijo primeru drugih zastopnikov v narodni skupščini ter da tudi oni postavijo ves svoj vpliv v to, da se legitimnim interesom trgovine, industrije in obrti ugotovi.

Telefonske pristojbine in jamčevina za medkrajevne razgovore.

Kakor se je že poročalo, se je vsled odredbe ministrstva pošte in telegrafa z junijem t. l. pri nekaterih skupinah telefonskih naročnikov zvišala pristojbina za instalacijo glavnih in zunanjih stranskih postaj od letno 1200 Din na 2000 Din. Hkrati se je povišala pristojbina za instalacijo pomožne (hišne) centrale po razmerju sporednih zvez na 500 do 1000 Din in se mora poleg tega zneska plačati za vsak telefonski vod, ki veže pomožno centralo z glavno telefonsko centralo, tudi instalacijsko pristojbino v zvišanem znesku 2000 Din.

S 1. julijem pa se zvišajo tudi telefonske govorilne pristojbine v medkrajevnem prometu in sicer: v I. pasu (obsega Slovenijo izvzemši Maribor in Ptuj z okolico) od 10 na 15 Din; v II. pasu (obsega ozemlje preko črte Maribor - Ptuj - Zagreb - Ogulin nekako do črte Bjelovar - Bosanski Novi - Karlopač) od 15 na 20 Din; v III. pasu (obsega ozemlje od zadnje imenovane črte pa do črte preko Subotice, Sarajeva in Mostara) od 20 na 25 Din, in v IV. pasu (obsega: Srbijo, Črno goro, Dalmacijo južno od Meškovića ter vzhodni del Vojvodine in Banat) pa od 25 na 30 Din za jedno pogovora 3 minut.

Povišanje telefonskih govorilnih pristojbin smo imeli od prevrata sem sedemkrat.

Leto 1919 so bile določene prvotno sledeče pristojbine: I. pas 50 p, II. pas 1 Din, III. pas 2 Din in IV. pas 3 Din. Potem so se zvišale pristojbine obe leti 1920 in 1921 po enkrat, dočim se je počelo povišanje v letih 1922 in pa 1923 kar po dvakrat na leto. Tako smo dosegli slednjič nove, gori imenovane pristojbine, ki pomenjajo povprečno 20 kratno povišanje pristojbin iz leta 1919.

To pot menda gre splošno povišanje pristojbin — po izjavi g. ministra za pošto in telegraf — na ha-

slov zboljšanja prejemkov poštinih nameščencev. Koliko bodo deležni ravno nameščenci poviška svojih plač od zvišanja telefonskih pristojbin, se pač ne more presoditi. Skušnja uči, da ima vsak povišek pristojbin za posledico izpadek pričakovane večjega dohodka dotične stroke, ker avtomatično trpi promet vsled naraslih stroškov. Posebno danes, ko se nahajamo v nekakem položaju splošne gospodarske in trgovske stagnacije, je povišanje že itak visokih telefonskih govorilnih pristojbin jako problematične vrednosti.

Splošno se telefonske pristojbine v novjšem času preveč hitro zvišujejo. Jedno povišanje prehiteva drugo. V zadnjih devetih mesecih so kar trikrat povišali govorilne pristojbine in to s 1. oktobrom 1922, z 20. januarjem in pa s 1. junijem 1923.

Nikomur pa ne pade v glavo, da bi se popreje posvečeval z najbolj interesiranimi krogi industrije ter z njihovo zaščito poverjenimi faktorji ali in v koliki meri prenesejo ti tako občutno obremenitev danes prepotrebne telefonskega občila.

Ker pa že govorimo o telefonskih govorilnih pristojbinah, omenimo še drugo precej trdosrčno in ozkosrčno naredbo, ki prihaja tudi v poštev, to so namreč jamčevine za medkrajevne telefonske promete in pa za telefonično posredovanje brzojavk.

Čl. 35. pravilnika za telefonsko službo predpisuje, da telefonski naročniki, ki hočejo govoriti v medkrajevnem telefonskem prometu ali pa zahtevajo telefonično posredovanje brzojavk, morajo priložiti prijave pri svoji telefonski centrali razen takse za prijavo 3 Din in pristojbine, letno 200 Din, vplačati tudi depozit, ki odgovarja vsoti jednomenne sečne telefonskega oziroma brzojavnega prometa naročnika. Ta depozit služi kakor jamčevina za gotovost plačila in znaša najmanj 100

dinarjev. Kadar se jamčevina izčrpa do $\frac{3}{4}$ položene vsote, se mora dopolniti do prvotnega zneska. Jamčevina ostane seveda last telefonskega naročnika, ki dobi pobočnico ter se jo vrne, kadar se odpove medkrajevni prometu in posredovanju brzojavk.

Neglede na to, da pravilnik avstr. uprave ni poznal teh jamčevin in se je mesečna poravnava računov naročnikom zaupala, pridejo vsi naročniki, ki imajo močan telefonski in brzojavni promet, v neprijeten položaj, da morajo kot jamčevino položiti precejšnje vsote v gotovini, ki leže potem za doličnike mrtve — dokler časa uporabljajo telefon. Ker pa telefon rabi vsak trgovec in industrijalec ves čas svojega obratovanja in ker se telefonske pristojbine vedno zvišujejo — tako n. pr. velja danes samo trminutni nujni govor z Zagrebom 60 Din — je jasno, da se mora avtomatično zvišati tudi jamčevina in doseže ta pri količkaj močnem prometu kaj hitro več tisoč dinarjev.

Ako pa že mora naročnik ugrizniti v to jabolko, zakaj mora utrpeti poleg tega še izgubo obresti od svoje jamčevine lefa in lefa?

Nerazumljivo je to postopanje, ker bi se najbolj enostavno polagala jamčevina n. pr. s hranilnimi knjižicami ali pa z državnimi vrednostnimi papirji. Odpadlo bi vsako zaračunavanje in naročnik bi ne utrpel nobenih obresti. Kazalo bi določiti, do katerega zneska naj bi se polagala jamčevina ev. še v gotovini — morda do 1000 Din — ali pa dati na prosto voljo naročniku, kako jo hoče položiti. Ako bi jo položil v vrednotah, bi kazalo radi kolikor možne omejitve zvišanja polagati jamčevino v nekoliko višjih zneskih, kakor samo za enomesečno kritje prometnih stroškov.

Na ta način bi država ne utrpela nikakih izgub, a naročnikom bi vendar deponiran kapital ne ležal mrtve. Pokazalo bi se pa zajedno, da se ne smatrajo prometne institucije za zgolj fiskalno sredstvo ampak, da so ustvarjena tudi za splošno korist in pa v korist narodnega blaginjanja.

Gozdarstvo v Sloveniji.

(Konec.)

Z relativno največjim letnim prirastkom je računati v gozdih srednjega in veleposestva, kjer se nahajajo poleg mladih ljudi stari gozdi v večjih kompleksih.

Ker pa stoji tudi na obširnih pašnikih mnogo gozdnega drevja in rasto tudi po travnikih, posebno ob parcelnih mejah, prav lepi listavci, mora biti pravkar izkazani prirastek lesa, vpoštevaje tudi te ploskve, izdatno večji.

Faktilna produkcija lesa je v posameznih letih več ali manj različna, tako, da včasih presega letni povprečni prirastek, včasih pa zaostaja za njim. Les se deloma porabi doma, veliko pa se ga izvažava v inozemstvo, nekaj pa v južnovzhodne pokrajine naše kraljevine.

Lesna industrija je v Sloveniji lepo razvita. Leta 1922 je bilo v obratu 94 parnih žag (pilan), 18 žag z električnim pogonom, 19 žag na vodne turbine in 1856 navadnih vodnih žag. Na teh žagah deluje 165 polnih jarmov in 2000 navadnih jarmov s 3980 rezili in listi. Dalje je 1040 krožnih (cirkularnih) in pa 50 tračnih ali pasnih žag v obratu.

Kot glavno izvozno tržišče za razžagano blago pride največ Trst v poštev.

Razen navedenih žag je omeniti še razne industrijske naprave z motornim obratom in sicer za izdelovanje parketov 8, zabojev 3, sodčekov iz mehkega lesa 4, pohištva 21, pohištva iz upognjenega lesa 6, čevljarskih kopit 3, lesenih cvekov za čevlje 3, tesarskih izdelkov 7, tvornic za lesovino 1, lepenko 7, lesno volno 3, lesnih podpetnikov 1, tovarna za vžigalice 1, tvornic tanina 5, impregnacije lesa 1, destilacije jelkega olja 2.

Poleg tega se peča veliko število malih obrtnikov s predelovanjem lesa.

Omeniti je nadalje domačo lesno industrijo v ribniški dolini, kjer izdelujejo lesene skafje, rešeta, žlice in drugo kuhinjsko posodo.

V nekaterih krajih se pečajo tudi s plekarstvom.

Izdelki lesne industrije in sicer, tako polfabrikati, kakor tudi popolnoma izdelano blago se večinoma ni porabilo doma, marveč se je prodajalo v inozemstvo, kjer je bilo na dobrem glasu.

Važen gozdni izdelek je bukovo ogelje, katerega se je iz območja sedanje Slovenije izvozilo svojčas na leto najmanj 2500 vagonov. To množino in še več bi se dalo tudi danes producirati in ker domači konzum ni velik, izvažati v inozemstvo, predvsem v Italijo.

Izdelovanje bukovega ogelja je v eminentnem interesu nacionalnega gozdnega gospodarstva, ker se za ta namen more uporabiti material, ki mora drugače iti v zgubo; nepredelan v ogelje, bi plačal še stroške transporta iz oddaljenih gozdov.

Domače strojarstvo pa potrebuje precejšnjo množino strojil. Kot strojilo za navadne vrste usnja se uporablja smrekovo in hrastovo lubje.

Za povzdigo gozdoreje so zelo važne gozdne drevesnice, v katerih naj se vzgajajo zadostne množine krajevnim razmeram primernih gozdnih sadik.

Iz javnih sredstev vzdrževanih drevesnic je v Sloveniji tačasno 16. Od teh jih vzdržuje država 10, okraji s pomočjo države pa 6. Pa tudi zasebni, posebno večji gozdni posestniki ter uprave državnih in zakladnih gozdov imajo lastne drevesnice manjšega obsega. Produkcija sadik je zaradi vojnih in povojnih razmer, visokih delavskih mezd in nizkih kreditov za vzdrževanje drevesnic nekoliko zaostala. Upati pa je, da se sčasoma produkcija zopet dvigne na prvotno predvojno stanje.

Iz drevesnic, vzdrževanih iz javnih sredstev, se oddajajo gozdne sadike v prvi vrsti malim gozdnim posestnikom po zelo zmernih cenah.

Slovenija nima za proizvodnjo gozdnega semenja še nobene sušarne. — Za drevesnice potrebno gozdno seme se nabavlja deloma iz Bosne, seme gotovih drevesnih vrst pa iz inozemstva.

V Sloveniji je še vedno veljaven gozdni zakon, izdan s patentom z dne 3. decembra 1852, drž. avstr. zak. št. 250, ki je bil z naredbo dež. vlade za Slovenijo z dne 5. aprila 1921 (št. 103 Uradnega lista) razširjen tudi na Prekmurje. Ravnotako veljajo tudi še predpisi dež. gozdnih zakonov za bivše dežele Kranjsko, Koroško in Štajersko, v kolikor niso bili izenačeni z naredbo dež. vlade 19. maja 1920, št. 241 Ur. l.

Glede odveze zemljiških bremen veljajo patent z dne 5. julija 1853, drž. zak. št. 130 in deželni zakoni za Kranjsko z dne 8. januarja 1889, drž. zak. št. 7, za Štajersko z dne 8. januarja 1889, drž. zak. št. 6 in za Koroško z dne 30. marca 1904, drž. zak. št. 18. Poleg teh veljajo še deželni zakoni o novi odredbi in odkupu urejenih pravic drvarjenja, pa še in dobivanje gozdnih pridelkov ter o zavarovanju pravic gozdnih upravičencev, izišlih leta 1910, 1911 in 1912.

Državni zakon z dne 7. junija 1883, drž. zak. št. 94 obsega predpise o razdelbi skupnih zemljišč in uredbi

doličnih skupnih pravic do njih uživanja in upravljanja. V okviru tega zakona se gibljejo še dež. zakoni iz leta 1885, 1887 in 1909 ter 1915.

Deželni zakoni iz leta 1908 in 1909 urejajo predpise o varstvu planin in pospeševanju planinskega gospodarstva, zakon z dne 4. sept. 1912, dež. zak. št. 63 o izboljšanju

pašnikov na Kranjskem ter z dne 3. julija 1912, dež. zak. št. 45 o dolžnosti za vzdrževanje ograj na bivšem Kranjskem.

Za gospodarstvo važen je tudi zakon z dne 30. junija 1884, avstr. drž. zak. št. 117 o ukrepih za neškodljivo odvajanje voda (hudournikov) v gorovju.

Cene na svetovnem trgu v najvažnejših državah.

Cene so razen inflacijskih držav — Nemčija, Poljska — začele v začetku drugega letošnjega četrtletja padati. Zasedba Poruhra v začetku letošnjega leta je cene na svetovnem trgu zelo dvignila; kmalu se je pa videlo, da je bila ta hausse pretrpana, in obrnilo se je zopet nazaj. April 1923 lahko označimo kot obratnišče v tvoritvi cen. Pri indeksu veletrgovine v aprilu in maju so šle cene dol le v skupini surovin, do-

čim se je pojavljala v skupini polfabrikatov in izdelane robe deloma še naraščujoča tendenca. Zato se padec cen v veletrgovini pri skupnem indeksu še ne pozna tako. Primerjanje veletrgovinskih cen v nekaterih važnih državah kaže tole sliko — škoda, da jih za Jugoslavijo nimamo; če nam jih centrala ne sestavi, bi nam jih morala trgovska in obrtna zbornica; že zaradi primerjanja:

Indeksna številka leta 1914 = 100	Poljska	Nemčija	Čehoslovaška	Italija	Francija	Norveška	Danska	Japonska	Švica	Anglija	Holandska	Švedska	Unija
Višek leta 1920 ..	—	1,711.714	—	670	588	425	403	294	343	310	304	366	227
Višek leta 1921 ..	65.539	3.197	—	643	409	344	290	219	238	209	214	267	135
Višek leta 1922 ..	346.353	167.412	1675	601	362	260	182	206	176	166	167	170	150
Januar 1923	551.904	205.417	1003	575	387	220	192	184	175	167	159	156	149
Februar 1923	859.110	715.881	1019	582	422	224	199	192	178	170	158	158	151
Marec 1923	988.500	677.000	1028	587	424	229	200	195	181	169	164	162	151
April 1923	1,058.900	642.700	1031	589	415	225	204	196	186	171	163	159	148
Maj 1923	—	823.700	1029	580	401	—	202	—	186	168	—	158	—
Junij 1923	—	3,463.900	1000	—	—	—	—	—	181	—	—	—	—

Pri vseh državah opazimo velik padec od 1920 na 1921, tudi še od 1921 na 1922, čeprav večinoma ne več tako velik. Opazimo ogromno dviganje cen na Nemškem in Poljskem, poljska marka je hči nemške marke. Čehoslovaška za prej nima indeksa, šele za 1922, vidimo pa veliko napredovanje letos napram lani. Italija je še zmeraj visoka; kar si dobil tam l. 1914 za 100 lir, za to moraš dati sedaj skoro 600 lir, draginja je torej kljub zmagi šestkrat večja, kakor v miru. V Franciji štirikrat; kljub zasedbi Poruhra je letošnji indeks znatno višji, kakor najvišji lanski. Norveška in Danska korakata vstric; tudi pri nevtralnih državah se kažejo posledice vojske, zlasti 1920. Precej na istem staj Japonska in Švica, včasih malo manj blizu, včasih malo bolj. Švedska je med severnimi tremi nevtralnimi državami najboljša. Anglija in Holandska kažeta isto sliko. Uniji se je vojska tudi poznala, čeprav ne tako kakor drugim. Danes so cene v veletrgovini tam za polovico večje, kakor pred vojsko, takrat 100 dolarjev, sedaj 150.

Na Poljskem se je dvignil indeks od marca do aprila letos za 7.1%, od januarja do aprila za 91.9%. Na Nemškem maj-junij za 77.7%, april-maj 28.2%, marec april je pa padel za 5.1%. Primerjanje med viškom leta 1922 in mesecem aprilom letos kaže naslednje dviganje +, oziroma padanje —: Čehoslov. — 38%, Norveška — 13%, Švedska — 6%, Japonska — 5%, Holandska — 2%, Italija — 2%, Ameriška Unija — 1%, Anglija + 3%, Švica + 6%, Danska + 11%, Francija + 15%, Poljska + 260% in Nemčija + 284%.

April 1923, oziroma v oklepau januar 1923 kažeta napram cenam pred vojsko tole razmerje: Poljska 10589 (5519) — to se pravi: kar si dobil takrat za eno enoto, za to si moral dati aprila letos 10589 enot, januarja pa 5519 —, Nemčija 6427 (2054), Čehoslovaška 10.3 (10.0), Italija 5.9 (5.8), Francija 4.2 (3.9), Norveška 2.3 (2.2), Danska 2.0 (1.9), Japonska 2.0 (1.8), Švica 1.9 (1.8), Anglija 1.7 (1.7), Holandska 1.6 (1.6), Švedska 1.6 (1.6), Unija 1.5 (1.5).

Upravičenost do provizije in nje zastaranje.

(Iz prakse našega trgovskega sodišča.)

Tožena zadruga je naročila tožitelju začetkom oktobra 1918, da naj kupi za njo 20 vagonov sira po kron 18.50 kilogram in ga je v to svrhu akreditirala pri banki za 3.000.000 kron. V smislu tega naročila je sklenil tožitelj s tvrdko Vulkan v Moravski Ostravi pogodbo za 20 vagonov sira po določeni ceni.

Tožitelj je trdil, da mu gre kot komisijonarju običajna 2% provizija, ki znaša pri 20 vagonih, z 200.000 kg sira od kupnine 3.700.000 K vsota 74 tisoč kron. Nadalje je trdil, da je moral plačati tvrdki Vulkan, ker toženka ni prevzela pripravljenih 5 vagonov sira, plačati odškodnino, h kateri je iz svojega določil 50.000 K. Imel je pri izvršitvi kupčije gotovih izdatkov 2.000 K ter se je moral leta 1919 in 1920 v toženkinem interesu najmanj 4 krat peljati v Galicijo in je imel pri tem stroškov in škode pri zaslužku najmanj 10.000 K, kateri skupni znesek 136.000 K je iztoževal s tožbo vloženo dne 10. januarja 1922.

Pri razpravi dne 11. aprila 1922 je opustil svoj gorenji izdelek 50.000 K, zadevajoč doplačilo iz lastnih sredstev in zahteval tudi provizijo samo od 15 vagonov sira z zneskom 50.662 K 24 v ter je skril svoj tožbeni zahtevek na 62.662 K 24 v s 6% obrestmi od 29. decembra 1921.

Tožena zadruga je ugovarjala, da tožitelju ničesar ne dolguje. Naročila je res tožitelju, kot svojemu pooblaščenцу, ne pa kot komisijonarju, da naj ji preskrbi 20 vagonov sira po 18 K 50 v, vsled katerega naročila je tožitelj v njenem imenu sklenil s tvrdko Vulkan pogodbo za označeno količino sira.

Tvrdka Vulkan je naložila dne 30. oktobra 1918 na postaji Podgorce dva vagona sira št. 41.206 in 16.129 v neto-teži 21.803 kg in je kupnina znašala 405.355 K 50 v. Železnica je pa oba vagona pustila stati do konca decembra 1918 in ju potem prodala na dražbi.

Vsled državnega preobrata, nastalega koncem meseca oktobra 1918, bile so takrat vse pošiljke na železnicah v veliki nevarnosti. Zaradi tega je brzojavila tožena zadruga tožitelju, da naj vse dobave ustavi. Res se je potem pogodba s tvrdko Vulkan razdrla glede 13 vagonov in je ostala v veljavi le glede že naloženih in zgoraj navedenih dveh vagonov št. 16.129 in 41.206 in glede nadaljnjih že pripravljenih 5 vagonov sira, katerega kupnina je znašala 665.297 K. Te vagone sira je pustila tvrdka Vulkan na dražbi prodati, poravnal se je pa potem z njo tožitelj v imenu toženke tako, da je plačala ta odškodnino 236.644

kron 50 v in popustila pri neki prejšnji odškodninski terjatvi 50.000 K. K večjemu od teh 7 vagonov bi šla po toženkinu trditvi provizija tožitelju, toda le 1% provizija, kakoršno mu je vedno plačevala. Od ostalih 3 vagonov, od katerih tožitelj tudi zahteva provizijo, mu pa ta nikakor ne gre. Sedem vagonov je namreč tožitelj, ki je tudi v svojem imenu delal kupčije, že naložil in naslovil ter poslal v lastnem imenu za istrsko aprovizacijo v Trst, po nastalem prevratu pa je spoznal nevarnost za blago in predirigiral vseh 7 vagonov na toženko, vsled česar je imela toženka pri teh 7 vagonih izdatno škodo. Osmi vagon sira v fakturirani ceni 149.831 K 50 vin, se pa vresnici ni nikdar odpeljal in niti naložil. Duplikat voznega lista je bil ponarejen, in v zvezi temu, da bi bil tožitelj moral to takoj opaziti, izplačal je tvrdki »Vulkan« iz toženkinine denarja 149.831 K 50 vin in jo tako za ta znesek oškodoval. Po toženkinu trditvi bi šla torej tožitelju 1% provizija k večjemu od prvih 7 vagonov v fakturirani ceni 403.355 K 50 vin in 665.297 K torej v zneskih 4.033 K 55 vin in 6.652 K 97 vin. Toda temu nasproti je pa toženka kompensando ugovarjala terjatev na odškodnini za neopravičeno izplačano kupnino za sploh nedobavljen vagon sira v znesku 149.831 K 50 vin, ki itak presega iztoževane zneske. Razun tega je pa tožiteljevemu zahtevku tako na proviziji, kakor tudi na izdatkih v zneskih 2.000 K in 10.000 K toženka ugovarjala zastaranje.

Trgovsko sodišče je tožbeni zahtevki zavrnilo. Po priči V. L. in po dopisu tvrdke »Vulkan« smatralo je namreč za dokazano, da je tožitelj že 3. novembra 1918 pokazal tvrdki toženkinu brzojavko, da naj stornira vse sklenjene pogodbe in je tvrdka »Vulkan« res obstajala le pri pogodbi glede dveh že odpisanih vagonov in glede 5 vagonov pripravljenih za nakladanje; glede ostalih 13 vagonov se je pa pogodba stornirala.

(Konec sledi.)

M. Savić:

Naša industrija in obrti.

(Nadaljevanje.)

V Banatu raste trstje, ličje in sitje v večjih množinah: 1. v kovinskem okraju se reže trstje in uporablja za pokrivanje poslopij, ograj in žganje opeke, sitje za žganje opeke, ličje za žganje opeke in pletenje vlog; 2. v kovačiskem okraju v jakovaški občini opavski in crepajski ob reki Tamiši na ploskvi okrog 1000 katastr. johov in se ličje uporablja za krite staj; 3. Tursko-kaniška v občini Čoka 120 johov, Turska Kaniža 15 johov in občina Srbski Krstur 20 johov. Trstje se uporablja za krite hiš in staj; ličje za vezanje snopov in koruzne slame. 4. V vršaškem okraju v vasi Ritiševu rase 60 johov ličja in 10 johov trstja. Trstje uporablja za krite hiš in staj, ličje pa za vezanje snopov žita in koruznih stonjev; 5. pančevski okraj občine Čvča, Borča, Starčevci, Omešinci, Ivanovo in Jabuka (v okraju Nadilje je okrog 50 johov) se trstje uporablja za krite hiš in staj, za kurjavo in za izdelavo strapov, ličje pa za vezavo snopov; 6. novobečejski okraj ima v Meleneh 85 hektarov, v Beordi 60, Karlovu 26, Kumana 42, Taraš 17, Novi Bečej 10 in Vrnajevo 5 hektarov; 7. v belockrškem okraju se nahaja trstje v občini Palanka, Kajtasov po 20 johov, sitje v Karlsdorfu in Nikoliču po 10 johov; 8. v velikobečkereškem okraju se pridobiva v srbskem Aračcu okrog 200.000 snopov trstja in se ga uporablja za krite hiš in staj, enako v Elemiru. Dalje v vaseh ob Begeju in Tamiši: Bofoš, Gornji Mužel, Jankahid, Velika Torka, Lukačfalva, Madžarski Sveti Mihael, Nagy Erzebetlak, Perles, Rudolfsgrad, Teržac, Varnjak in Rogendorf, kjer raste mnogo trstja.

V Bački raste trstje ob Donavi in Kanalu Kralja Petra največ pri

Gombošu, Apašinu, Bezdanu in Palanki.

Trstje se izvaža poleg malega dela iz Črne gore v Italijo tudi z Vojnega otoka pri Petrovaradinu okrog 200 vagonov in od Ečke okrog 50 do 60 vagonov. Izvoz gre po železnici v Nemčijo in je bil izvoznik g. S. Selo, lastnik tovarne šukaturnega trstja v Duzentaichu v Bavarski. G. Selo je nakupil trstje celega otoka ter ga je pozneje prodajal po tu- in inozemstvu. Trstje z Vojnega otoka in iz Ečke ima največjo dolžino 1 do 2 in pol metra in debelino 1 centimetra. Od 180 do 250 centimetrov visoko se uporablja za mehanično izdelavo stropnega trstja, ostanek v dolžini 1 do pol drugega metra, pa se uporablja za kritje hiš. Karlovaško trstje ima v premeru 1 do poldrugi centimeter in ni tako dobro za stropne, kakor petrovaradinsko trstje. Trstje na Vojnem otoku režejo kmetje iz Temerina, Kača, Petrovaradina, Majerhofena itd. in sicer na pol. Svoj del uporabljajo za kritje hiš. Sam g. Selo ima 20 ljudi za manipulacije. Izvrstno trstje imata Gomboš in Sond. Od tega trstja se izdeluje mehanično stropno trstje v Novem Sadu in sicer g. Gajer in Johann Merlek v Sondu, Rosentalu, Somboru in g. F. Hoffnung v Pančevu.

G. Jovan Gajer izdeluje z dvema razvoji in ima 20 delavcev. V Senti izdeluje Johann Merkel letno okrog 15 vagonov trstja za stropne. G. Merkel računa, da se nahaja v naši državi 25 do 30 izdelovalcev stropnega trstja. G. F. Hoffnung v Pančevu plete trstje na okvirju, ki je 10 metrov dolg in 2 metra širok. Po dolgem nategne 6 žic številke 8 in 9 in oplete posamezne palčice z žico številke 2 in 3. Eden okvir izgotovi v pol ure. Dnevno lahko izdela 200 do 240 kvadratnih metrov in porabi v to svrhu 16 snopov trstja. Na leto izdela okrog 70.000 kvadratnih metrov trstja. V Beogradu se nahaja v Grobljanski ulici delavnica za trstje, ki ima dva stroja in ki izdela dnevno 3.600 kvadratnih metrov trstja za stropne. V Pančevu izdelujejo tudi kmetje po načinu domače industrije.

Poprej se je prevažalo trstje v Nemčijo po železnici, ker pa je sedaj tovarnina draga, bi jo bilo treba znižati. Nemčija je dobivala mnogo trstja iz Madžarske iz Kiškunkalaš, Palbač, Győra in Blatenskega jezera. Sedaj dobavlja v Nemčijo mnogo trstja Holandska. Za izvoz naše države bi prišlo v poštev z Vojnega otoka Petrovaradina 200 vagonov, Ečke 10 vagonov, Susek 50 vagonov, Bezdan 100 vagonov in iz Osijeka 100 vagonov. To blago bi se dalo eksportirati, ako bi se železniška tarifa za trstje znižala.

V kaznilnih zavodih je treba zbrati vse kaznjence iz krajev, kjer raste ličje in trstje, in jih poučevati v izdelavi rogoznice in trstja za stropne. V vseh krajih, kjer se nahaja mnogo ličja, stija, je treba tudi siročad polom tečajev izučiti v izdelavi plah, a v onih krajih, kjer se nahajajo velike množine trstja in izgleda za prodajo trstja za stropne, za izdelavo ograj, pokrivač za zelenjavo in podobne svrhe, je treba upeljati gojenje vodenkega trstja, ki dobro uspeva in ki daje dobre palčice. To trstje se lahko vidi v Beogradu v botaničnem vrtu. (Dalje sledi.)

Izvoz in uvoz.

Za izvoz goriškega in istrskega vina v Slovenijo. Poslanec Pesante je podal na italijansko trgovsko in finančno ministrstvo v Rimu predlog za izvoz tristo tisoč hektolitrov goriškega in istrskega vina v Jugoslavijo z najmanjšimi carinskimi stroški, da se tako odpomore vinogradniški krizi v Julijski krajini. Pesante pravi, da se je z novimi carinskimi tarifi, ki so stopili v veljavo 1. julija, znižala znatno carina za uvoz živine iz Jugoslavije in se je za nekatere predmete celo povsem opustila, vsled česar naj bi v kompenzacijo jugoslovenska vlada privolila omenjeni uvoz vina iz Julijske krajine v Slovenijo.

Ruski načrti za izvoz žita. Kakor se je pred kratkim v angl. zbornici poslan-

cev oficijelno zatrjevalo, je Rusija v l. 1922 kljub vsem težavam vendar izvozila približno 300.000 ton žita. Ruska vlada upa, da se ji bo posrečilo izvoz žita letos izdatno pomnožiti. Tako je zatrjeval pred kratkim ruski zastopnik v Stockholmu, da namerava ruska vlada letos izvoziti tri milijone ton žita. — Dejstvo je, da bo donos letošnje žetve v Rusiji izdatno boljši nego lanske leto in ni izključeno, da se vladi posreči, če uporabi vsa razpoložljiva sredstva, da izvoz izdatno dvigne. Švedski bankir Aschberg, ki se je te dni vrnil iz Rusije, zatrjuje celo, da namerava ruska vlada izvoziti celo pet milijonov lon. Sicer je dvomljivo, ako se bo ruski vladi res posrečil izvoz tako ogromne množine, vendar je pa jasno, da bo ruski izvoz, če tudi doseže le polovico omenjene množine, uplival na svetovni žitni trg.

Izvozna in uvozna trgovina v Rusiji je državni monopol, ki ga upravlja poseben ljudski komisarijat po načelih, ki nudijo državi skoro izključno ingerenco na to trgovino. Kdaj in pod katerimi pogoji smejo inozemske tvrdke olvarjati zastopstva v Rusiji, določa poseben zakon, ki hkratu urejuje tudi njihovo razmerje do državnih organov. Pravico dovoljevali poslovanje inozemskih tvrdk ima pod kontrolo ljudskega komisarijata za izvozno in uvozno trgovino glavni koncesijski komite.

Kar je res, je res!

Testenine »PEKATETE«, kakršne se izdelujejo v zadnjem času, so tako okusne in tečne, da se jih splošno hvali. Gospodinj, zahtevajte jih pri trgovcih!

Narodno gospodarske zadeve. Trgovina.

Omejitev nakupa nepremičnin po inozemcih. Po čl. 48. zakona o proračunskih dvanajstlinah za mesec julij, avgust in september t. l. smejo inozemci nakupovati nepremičnine v naši kraljevini v obmejnem pasu 50 km le z odobritvijo ministra za vojno in mornarico in ministra za notranje posle. Brez te odobritve ne smejo sodišča vknjižiti lastninske pravice inozemskega kupca. Na ostalem teritoriju naše države smejo inozemci nakupovati zemljišča le, ako dovoljujejo tudi dolične inozemske države našim državljanom nakup nepremičnin na podlagi lastnih zakonov in posebne mednarodne pogodbe, ki jo sklenejo z našo državo.

Trgovski stiki s Švico. Ponovnokrat se je pripetilo, da so jugoslovanski trgovci stopili v poslovne stike s švicarskimi trgovci, o katerih se je pozneje pokazalo, da niso realne in solidne osebe in so zbog tega imeli naši trgovci znatne gmojne škode. Ore tu navadno za nesolidne elemente, ne trgovce, ki se spuščajo v špekulacije in ne zaslužijo, da se z njimi navežejo poslovni stiki. Da se zavarujejo naše tvrdke pred takimi elementi, kakor tudi, da se ohrani prestiž solidnih švicarskih tvrdk, prosi švicarski konzulat v Zagrebu, da se vsaka tvrdka, kalera hoče stopiti v trgovske stike z nepoznano švicarsko tvrdko, prej informira pri konzulatu o zanesljivosti švicarske tvrdke. Švicarski konzulat v Zagrebu ima seznam vseh protokoliranih švicarskih tvrdk in more tudi v najkrajšem času dobiti vse podrobne informacije o vsaki švicarski tvrdki.

Industrija.

Tovarna svile v Kragujevcu. Francoska delniška družba je skupno s tvrdko Pantović v Kragujevcu kupila od kragujevske občine poleg železniške postaje veliko zemljišče, na katerem je začela graditi tovarno za izdelovanje svilenih tkanin.

Alpinska montanska družba v interesni skupnosti s Kranjsko industrijo železa. Dunajski »Abend« poroča, da je Alpinska montanska družba stopila v interesno zajednico z več velikimi železarnami, med njimi tudi s Kranjsko industrijo železa d. d.

Obrt.

Občni zbor trg.-ind. delniške družbe »Merkur«. Včeraj, dne 17. t. m. se je vršil l. redni občni zbor trg.-ind. delniške družbe »Merkur« v Ljubljani pod predsedstvom g. A. Šarabona. Poročilo upravnega sveta opisuje težavne razmere, v katerih se je nahajala po pre-

vratu leta 1918 naša trgovina in industrija. Naši gospodarski krogi so stali pred izvršitvijo velikih načrtov, katerim pa so slale nasprotni ogromne težkoče. Na inicijativo g. Ivana Jelačina ml. je bilo dne 14. decembra 1919 sklicano zborovanje vseh gospodarskih korporacij, kjer je bil pod predsedstvom g. A. Šarabona ustanovljen konzorcij, ki je dne 7. avgusta 1920 začel izdajati »Trgovski list«. List je izhajal početkom kot lednik, 1. avgusta 1921 pa je pričel izhajati trikrat na teden. Odbor, ki je vodil konzorcij »Trgovskega lista«, je kmalu pričel s predpripravami za ustanovitev delniške družbe, ki naj bi zgradila lastno moderno tiskarno. Dne 28. decembra 1921 se je vršil ustanovni občni zbor trg.-ind. d. d. »Merkur«, na katerem se je odobrilo delovanje pripravljalnega odbora in je bil izvoljen prvi upravni svet družbe, kateremu se je posrečilo nakupiti stavbišče v Simon Gregorčičevi ulici, kjer se je zgradilo tiskarniško poslopje. Tiskarna je bila dograjena koncem leta 1922, zalo ni mogel upravni odbor podati nobenega poročila o obratovanju tiskarne tekom prvega poslovnega leta. S 1. januarjem 1923 pa je tiskarna že pričela obratovati in se poslovanje in obrat povsem zadovoljivo razvija. Od prejšnjih članov so se volili na tri izpraznjena mesta zopet v upravni svet gg. Ivan Jelačin ml., Ivan Bahovec in Fran Golob; na novo pa so se izvolili gg.: dr. Ciril Pavlin, Ivan Mohorič, dr. A. Golia. V nadzorstvo so bili izvoljeni gg.: Ivan Kostevc, Josip Urbančič in Danilo Goriup.

Denarstvo.

Seja upravnega odbora »Narodne banke«. V soboto, dne 21. julija t. l. se bo vršila seja upravnega odbora »Narodne banke«, na kateri se bo razpravljalo o izvoznih kreditih. Na to sejo je pozvan tudi finančni minister g. dr. M. Stojadinović. Predlagalo se bo, da se dajo letošnjemu izvozu na razpolago potrebna sredstva na ta način, da se dovoli »Narodni banki«, da izda novčanice v potrebnem številu. Minister financ je absolutno proti tiskanju novačnic in vsled tega se že da vnaprej sklepati o stališču, ki ga bo zavzel fin. minister v tem vprašanju.

Dovoljenja za izvoz deviz. Kakor poročajo zagrebški listi, je finančni minister ugodil predlogu zagrebske trgovske in obrtniške zbornice, da izdajajo dovoljenja za izvoz deviz do 10.000 frankov trgovcem, industrijcem in obrtnikom trgovske in obrtniške zbornice v lastnem delokrogu. S tem bi se prošnje za izvoz deviz veliko hitreje reševale, ker bi do označene vsote ne bilo treba vlagati posebnih prošelj na generalni inspektorat finančnega ministrstva. Tozadevna naredba izide baje v najkrajšem času.

Davki.

Znamenje časa. Ugleden soltrodnik iz Slajerske nam piše: Včeraj se srečava s prijateljem v napolnjeni čakalnici tukajšnjega kolodvora. Prijatelj, nič hudega sluteč, me nagovori sledeče: »Ti imaš 72 Din« in obrnjen proti istočasno navzočemu trgovcu M. pa: »Ti pa loli-ko in loli-ko tisoč davka predpisanega«. Na vprašanje od kod to ve, mi odgovori, da je predpis v občinski pisarni javno razgrnjen. Ali ni to višek komodnosti! Kam vodi ta praksa, ta cvelka iz koprivnega vrta specijalne slovenske davčne prakse! Koliko kritike, zavisli, koliko nepotrebnih rekurzov in še več nepotrebnega dela povzroča ta novi neposlavni sistem. — In gluhi so za vsak dober nasvet. Priobčujemo ta dopis, da pokažemo finančni upravi, kakšno nezadovoljnost povzroča sedanjni način obveščanja davkoplačevalcev o predpisanih davkih. Davkoplačevalci se ne boje javne kontrole in proti njej, dokler se je gibala v okvirju §§ 58 in 217 zakona o osebnih davkih, ni bilo nobenih pritožb. Pritožbe se čujejo le izza odprave plačilnih nalogov. Glavna osl teh pritožb ni naperjena proti javni kontroli, ampak edino le proti odpravi plačilnih nalogov. V tem zmislu razumevalno tudi gornji dopis. Glede razgrnitve izkazov o predpisanih davkih opozarjamo na notico v št. 80 našega lista v rubriki »Davki«.

Zemljiški davek od zemljišč, pridobljenih po agrarne reforme. Z zakonom o proračunskih dvanajstlinah za

mesec julij, avgust in september se je tudi uredilo vprašanje, kdo naj plača zemljiški davek od zemljišč, kalera so morala dati veleposestev vsled uveljavljenja agrarne reforme. Člen 21 tega zakona se glasi: Osebe, ki so dobile zemljo po zakonu, kako je dajati zemljišča veleposestev v štiriletni zakup, postanejo z dnem 1. julija 1923 davčni zavezanci tudi glede teh zemljišč ter morajo od omenjenega dne plačevati zemljiški davek in vse ostale davke in pribitke po veljavnih zakonskih predpisih dolične pokrajine. Isto-liko morajo plačevati od dne 1. julija 1923 izredni pribitek. Zemljeknjižni prenos površin, dobljenih v štiriletni zakup, v last interesov agrarne reforme se uredi s posebnim zakonom o eksproporciji veleposestev.

Promet.

Razveljavljene prometne omejitve. — Ravnateljstvo južne železnice razglša: Prometno omejitev za Čehoslovaško preko obmejnih postaj Bratislava, Petržalka, Banreva, Tornanadaska, Ozd in Hidasnemeti, razglášeno v objavi št. 6 pod točko 23. razveljavimo.

Otvoritev brzojavne postaje Fara pri Kočevju. V podaljšanem brzojavnem vodu Kočevje-Brod na Kupa je bila uvrščena nova brzojavna postaja Fara pri Kočevju in otvorena dne 11. junija t. l. Ta postaja opravlja omejeno dnevno službo.

Vsakdanja poštna zveza med Slično in Žužemberkom je bila zopet otvorena s 16. t. m. Da je z otvoritvijo vsakdanje zveze poštna uprava močno ugodila tako Žužemberku, kakor tudi dvema drugima večjima občinama, ki ležita ob cesti med Slično in Žužemberkom, je lahko umljivo.

Ukinjenje kreditiranih vozov. Ministrstvo saobračaja je ukinilo kreditiranje vozov. Kreditiranje bo veljalo odslej naprej samo za državne oblasti in privatne ustanove, ki bodo položile varščino v dvomesečnem iznosu kreditirane vozovine.

Promet z Bulgarijo. Soglasno odloku ministrstva saobračaja se je ukinila omejitev železniškega prometa z Bulgarijo čez Caribrod. Po tem je izza 15. t. m. zopet vzpostavljen normalni polniški in tovarni promet z Bulgarijo.

Kredit iz sedemodstotnega posojila.

Prometni krediti iz sedemodstotnega posojila, kalere je voliral finančni odbor, so sledeči: ministru saobračaja je dovoljeno en in pol milijona Din v svrhu izpolnitve predora skozi Ivan-Platinino, tri in pol milijona za železnico Titelj-Orlovač, dva milijona za železnico Paračin-Stalač, tri in pol milijona za zgradbo pristanišč Gruž-Zelenika. Nadalje se je dovolilo ministrstvu saobračaja začasno posojilo 12.300.000 Din za izpolnitev vseh že začelih prog.

Promet v kanalu Suez. Ne glede na zmanjšanje pomorskega prometa v splošnem, se vendar opazuje, da se morski promet nahaja na potu k predvojnemu nivoju. Tako je že dosegel promet ladij skozi kanal Suez predvojnino višino. V letu 1922 je prošlo skozi Suez 4.345 ladij s celokupno čisto tonazno 20.743.245 ton, kar znaša 468.125 ton več nego v letu 1921 in za 2.624.266 ton več nego v letu 1920. Število potnikov je doseglo v letu 1922 275.031 in čista teža prevoženih tovorov je znašala 21.330.000 ton, kar prekaša vse letne iznose od kar obstoja kanal. Dohodki družbe, ki vzdržuje kanal, so se dvignili na 305.455.608 zlatih frankov, a izdatki znašajo 101.577.369 frankov, kar je omogočilo izplačilo dividende v iznosu 320 frankov, za vsako akcijo v iznosu 500 frankov. Med mornaricami, ki so navedene v pregledu, je zabeležena tudi jugoslovanska trgovska mornarica in sicer s 43.705 prevoženimi tonami blaga, porazdeljenimi na 12 ladij.

Dobava, prodaja.

Dobava sena in slame. Prva javna ustmena licitacija se bo vršila: 1. pri intendanaturi dravske divizijske oblasti v Ljubljani dne 22. avgusta t. l. za dobavo 600.000 kg sena in 270.000 kg slame, nadalje 2. pri komandi vojnega okrožja v Mariboru dne 20. avgusta t. l. za dobavo 600.000 kg sena in 40.000 kg slame; 3. pri komandi vojnega okrožja v Celju dne 18. avgusta t. l. za dobavo 60.000 kg sena in 40.000 kg slame ter

4. pri komandi mesta Slovenske Bistrice dne 16. avgusta t. l. za dobavo 250.000 kg sena in 90.000 kg slame. —

Dobava brzojavnih drogov. Pri ravnateljstvu državnih železnic v Subotici se bo vršila dne 6. avgusta t. l. ofertalna licitacija glede dobave 750 brzojavnih drogov razne dolžine.

Dobava lajev in desk iz mehkega lesa. V pisarni upravnika državnih monopolov v Beogradu se bo vršila dne 11. avgusta t. l. ob 11. uri dopoldne licitacija za dobavo 310 m³ lajev (lajš) ter 424.000 komadov desk raznih dimenzij iz mehkega lesa.

Prodaja ladje. Pri oddelku za mornarico v Zemunu se bo vršila dne 28. julija 1923 ob 11. uri usna ofertalna licitacija za prodajo ladje »Vulkan«.

Nabava pogonskega in drugega potrebnekega materiala. V pisarni intendantnega odseka, oddelka za mornarico v Zemunu se bo vršila dne 6. avgusta 1923 ob 11. uri dopoldne ofertalna licitacija glede nabave 8 ton bombaža za čiščenje strojev, nadalje dve toni cunj za čiščenje strojev, 9 ton mila za pranje in pol tone Štaufferjeve masti.

Natančnejši podatki o zgoraj navedenih dobavah in prodajah so v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesantni na vpogled.

Trgovski register.

Vpisale so se sledeče firme: 672. Sedež: Ljubljana, besedilo firme: »Fructus«, eksport in import sadov in semen dr. z o. z. — 673. Sedež: Ljubljana, besedilo firme: Slovenska premogovkopna družba z o. z. — 674. Sedež: Maribor, besedilo firme: Alojz Klima & Co. — 675. Sedež: Maribor, besedilo firme: Tovarna volnenih izdelkov, dr. z o. z. — 676. Sedež: Novo mesto, besedilo firme: Povh & Medic. — 677. Sedež: Ptuj, besedilo firme: O. Skaza in drug.

Razno.

III. Ljubljanski vzorčni velesejem. Prijavni rok za udeležbo na III. Ljubljanskem vzorčnem velesejmu se zaključuje dne 24. t. m., nakar se prične z razdeljevanjem prostorov. Koncem meseca julija se začnejo razpošiljati načrti o dodeljenem prostoru. Po zaključku prijavnega roka se bo upoštevalo nove prijave samo še po razpoložljivem prostoru, katerega je malenkostno šle-

vilo m² na razpolago. Kupci iz vseh krajev se že danes številno prijavljajo k udeležbi, katere bo letos velikanska. Vsi industriji, trgovci in obrtniki, vpošljite takoj prijavnico, da se vam rezervira prostora. Kupčijski uspehi so letos zasigurni.

Klub trgovskih akademikov v Ljubljani sporoča svojim članom, da se nameravajo poučna ekskurzija v Srbijo vrši počelkom avgusta. Članice, ki se nameravajo poletovanja udeležiti, posebej oni, ki so pripravljeni sprejeti v to svrhu izdane nabiralne pole, naj se takoj javijo. — Prijave sprejema in daje eventualna pojasnila Franjo Zalar, Resljeva cesta 25, II. nadst.

Prva trgovska matura v Dubrovniku. Letos se je vršila na trgovski akademiji v Dubrovniku prvikrat matura, ki jo je položilo 22 kandidatov. Precejšnje število dijakov je absolviralo z odličnim uspehom.

Zveza vrtnarjev Jugoslavije. Osnuje se Zveza vrtnarjev kraljevine SHS., ki bi morala imeti svoj sedež v Beogradu. V to svrhu se je sklical kongres vrtnarjev iz cele države, ki se bo vršil dne 2. septembra v Ljubljani.

XII. poročilo hmeljarskega društva za Slovenijo o stanju hmeljskih nasadov pri nas in drugod. Zalec, Savinjska dolina, dne 15. julija 1923. — Vsled najlepšega polepnega vremena so se hmeljski nasadi zadnjih 14 dni precej popravili. Vremenska razlika koncem meseca junija je povzročila, da rumenevajo spodnji listi, kar je pa brezpomembno za letino. — Letos se rastlina prav počasi pripravlja na cvet in tudi golding je za 10 dni prepozno začel cveteti. Vsled tega se bo tudi obiranje vršilo pozneje, kot druga leta. Škoda, povzročena po mrčesu, zlasti po hmeljski ušci, je neznatna. **Društveno vodstvo.**

Nova iznajdba velike gospodarske vrednosti. Patentni urad v Beogradu je izdal Slovincu g. Rado Nipiču, obrtniku v Mariboru, patent na njegov izum »Toplodar«, ki je velike gospodarske važnosti in ga je zlasti sedaj ob velikem pomanjkanju in dragini kurjave posebno pozdraviti. Aparat ima to prednost, da se ga napelje od štedilnika skozi zid v sosedno sobo, katero aparat sam popolnoma segreje, ne da porabi pri tem sploh kaj kuriva. Topli plini gredo iz štedilnika po cevi v aparat, ki potem oddaja ohlajeni dim v dimnik. Štedilnik sam prištedi polovico kurjave, ker ogenj in toplota ne gresta

naravnost v dimnik, sosedna soba pa se prijetno in popolno, a zadosno segreje. Tudi se »Toplodar« lahko namesti v vsaki sobi s tem, da se ga priklapi k peči sosedne sobe, tako, da ena peč polom lega aparata popolnoma razgreje obe sobi. Veliki saloni, šolske sobe ali dvorane, kavarne restavracije, pisarne, čakalnice, katerih z eno pečjo ni mogoče razgreti, priklapijo k peči še aparat »Toplodar« ter dosežejo z manjšo uporabo kuriva dvojno toploto. Aparat ne zavzema velikega prostora ter se montira na steno, je higijenična naprava, ki se z lahko čistilo in je za zimsko mesec prava dobrota, ker prištedi ogromno denarja. V polelnih mesecih se aparat enostavno zapre in je v okras vsaki sobi. Zanimivo je, da je v Mariboru, kjer je razstavljen in demonstriral g. Nipič, naročenih in montiranih že nad 90 aparatov, katerih lastniki se zelo pohvalno izražajo o vrednosti te iznajdbe, ki se bo vsled praktičnosti razširila gotovo po vsej državi.

Tržna poročila.

Žitni trg. Na novosadski produkti borzi notirajo žitu sledeče cene: pšenica stara 405—415 Din., nova 387.50 Din., koruza 300—305 Din., pšenična moka št. »0« 642.50 Din., moka za kuho po 530 Din.

Tržne cene v Mariboru. Novi tržni cenik z dne 15. julija izkazuje na uvodnem meslu po dolgem času enkrat zopet skromno padanje cen za meso. — Goveje prvovrstno 24—25 Din., do sedaj 26—27.50, drugovrstno 22—23 Din., do sedaj 24—25, III. vrstno 18—20 Din., do sedaj 21.50—23; telecina 24—25, do sedaj 25—26; II. vrstna 20—23, do sedaj 20—24. Temu primerno so padle tudi cene pri mesnih izdelkih. Pač pa je konjsko meso v ceni poskočilo in sicer I. vrstno od 10—12 na 12—25 Din. in II. vrstno od 9 na 10—12 Din. Značilno je glede cen pri kožah. Dočim se je konjsko meso podražilo, so ostale cene kožam iste, namreč do 75 Din komad in dočim je cena mesu padla, so se kože podražile in sicer: od 17.50 do 20 na 20—22.50 1 kg govejih kož in od 22—30 na 23—38 kg telečje kože, 1 kg gornjega usnja dosedaj 105—160, sedaj 105—190. Cena piščancem je padla od 30 na 15 za male in od 40 na 30 za velike. Mleko in mlečni izdelki so ostali pri prejšnjih cenah. Češnje so se, ker gredo h koncu, zopet podražile na 16 Din pri kilogramu. Da se ta cena ne opazi,

so modre branjeve iznašle drug modus, označujejo namreč cene v četrt kilogramu. Pri špecerijskem blagu ni opazili posebnih sprememb. Le sladkor v prahu se je podražil od 27—28, za to je padel v kristalu od 25 na 24, v kockah od 27 na 26 Din. Kvas od 29—35 na 26 Din. Značilna špekulacija se opazi tudi pri žitu. Ob času žetve, ki je letos povprečno dobra, je cena ostala pri starih cenah, podražila pa se je — namesto pocenila — moka, n. pr. št. I. od 7 na 7.25, št. IV. od 6.50 na 7, št. VI. od 5.75 na 6 Din. Ajdova prva od 9 na 10 Din. Krma: do sedaj 75—200, sedaj 75—100, ovsena slama do sedaj 100 do 125, sedaj samo 100. Pri zelenjavi se opaža kljub ugodnemu vremenu le neznačen padec cen.

Cene zelenjave v Zagrebu. Zagrebško mesno vrtnarstvo je prodajalo razno zelenjavo na trgu deloma po nižjih cenah. (Stare cene dodajamo v oklepaju.) Cene so bile: Kumare za salalo po 4 dinarje za kilogram, kumare za vlaganje po 5 dinarjev (prej 7.50), zeleni grah v strokih 2.50 dinarjev, karfirole po 7 dinarjev (prej 8), izluščen grah 3 dinarje (prej 5), paradižniki 6 dinarjev, buče po en dinar za kilogram (prej 2), krompir po 2 dinarja, zelje po 3.50 dinarjev (prej 4.50), pesa po 1 dinar (prej 2), rdeče zelje po 7 dinarjev.

Veletrgovina
A. Šarabon
v Ljubljani
priporoča
špecerijsko blago
raznovrstno žganje,
moko
in dežejne pridelke,
raznovrstno
rudninsko vodo.
Lastna pražarna za kavo
in mlin za dišave z električnim obratom.
Ceniki na razpolago.

Rafinirani in gorljivi (denat.) špirit, vino, likerje
in žganje prodaja po najnižjih cenah

„VINEA“

veletrgovina z vinom, špirituoznimi produkti
Telefon inter. 518 Ljubljana - Rudnik Telefon inter. 518
VELIKO SKLADIŠČE ŠPIRITA
NA DEBELO! NA DROBNO!

Družinska kava Sladna kava
Delniška družba
TRIGLAV
tovarna hranil
ŠMARCA PRI KAMNIKU
Zahtevajte cenike!

ELEKTROTEHNIČNO PODJETJE
Leop. TRATNIK
Ljubljana, Sv. Petra cesta 25
Naprava kompletnih elektraren.
Zaloga raznih strojev, svetilnih žarnic in inštalacijskega materiala.

Rosanski pekmez Testenine

Na veliko in malo!
Priporočamo: galanterijo, nogavice, potrebščine za čevljarje, sedlarje, rinčice, podloge (belgier), nadalje potrebščine za krojače in šivilje, gumb, sukanec, vezanine, svilo, tehnične decimalne in balančne najceneje pri

JOSIP PETELINC
Ljubljana, Sv. Petra nasip 7.

TEODOR KORN
LJUBLJANA
POLJANSKA CESTA ŠT. 3.
Krovce, stavbni, galanterijski in okrasni klepar. Instalacije vodovodov. Naprava strelovodov. — Kopališke in klosetne naprave.
Izdelovanje posod iz pločevine za firnež, barvo, lak in med vsake velikosti, kakor tudi posod (škafle) za konzerve.

Gradsko poglavarstvo u Doboju. Broj: 928.

Natječaj.
Gradsko poglavarstvo u Doboju na temelju zaključka opć. vijeća od 9. jula t. g., daje ovijem, putem javnog natječaja
izradnju nacrti i troškovnika za izgradnju električne rasvjete u Doboju.
Uvjete u tome predmetu, daje opć. ured za vrijeme ure-dovnih sati.
Općina si pridržaje pravo od prispjelih ponuda izabrati najpodesniju, a ova je ovisna od odobrenja opć. vijeća te Pokrajinske uprave za B. i H.
Za stavljenе ponude, i nacрте nema natjecatelj pravo tražiti odštetе.
Ponude moraju biti propisno biljegovane po T. br. 25 zakona o taksama i pristojbama a imaju biti kod potpisanog ureda najkasnije do 31. augusta t. g.
Doboj, dne 10. jula 1923.
Gradonačelnik: Hadimujagić.

Pristopajte kot član k društvu **Trgovska Akademija!**

Ljubljanska kreditna banka

Delniška glavnica: Din 25,000.000	Centrala: Ljubljana, Dunajska cesta	Brzojavni naslov: Banka Ljubljana
Skupne rezerve: nad Din 20,000.000	Podružnice: Brežice, Celje, Gorica, Kranj, Maribor, Metković, Novi Sad, Ptuj, Sarajevo, Split, Trst	Telefon št. 261, 413, 502, 503 in 504

Izvršuje vse bančne posle najkulantneje.